МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Галузі знань: І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»

Складник освіти: післядипломна освіта

Спеціальність: І 8 Фармація

Професійна кваліфікація: фармацевт-косметолог

Попередня освіта: фармацевт, фармацевт клінічний, менеджер (управитель) з фармації, фармацевт-косметолог

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ЗДМФУ
Голова Вченої ради
_____ / проф. Юрій КОЛЕСНИК
(протокол № 5 від « 24 » грудня 2024 р)
Програма підготовки вводиться в дію з 25.12.2025 р.
_____ / проф. Юрій КОЛЕСНИК
(наказ № 447 від « 25 » грудня 2024 р

Запоріжжя 2024

ПЕРЕДМОВА

Програму підготовки циклу з підвищення кваліфікації спеціальності І8 «Фармація», освітня програма «Фармація» за професійною кваліфікацією фармацевт-косметолг, складено робочою групою, відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (із змінами) від 14 липня 2021 р. № 725, Наказу МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами), Наказу МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами).

Затверджено рішенням Вченої ради Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, протокол № 5 від 24.12.2024 р. Введено в дію Наказом ректора Університету № 447 від 25.12.2024 р.

Керівник робочої групи:

Макуріна Г.І.- доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри ерматовенерології та естетичної медицини Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;

Робоча група:

1. Бушуєва І.В. доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри управління і економіки фармації та фармацевтичної технології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
2. Білай І.М. доктор медичних наук, професор, завдіувач кафедри клінічної фармації, фармакотерапії, фармакогнозії та фармацевтичної хімії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
3. Крайдашенко О.В. доктор медичних наук, професор, завдіувач кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакотерапії і косметології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
4. Михайлюк Є.О. кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри клінічної фармації, фармакотерапії, фармакогнозії та фармацевтичної хімії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Рецензії-відгуки:

Ткаченко Наталя Олександрівна доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри управління і економіки фармації Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Васюк Світлана Олександрівна доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри каналітичної хімії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

І. ВСТУП

1. Післядипломна освіта: основним завданням циклів спеціалізації, є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду тощо.

2. Попередня освіта перелік освітніх програм: фармацевти, фармацевти клінічні, менеджери (управителі) з фармації, фармацевти-косметологи, які не працюівали більше трьох років за своєю спеціальністю (за наказом МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» (із змінами).

3. Програма підготовки з підвищення кваліфікації за спеціальністю І8 «Фармація», – освітня програма «Фармація» – проходження циклу підвищення кваліфікації за професійною кваліфікацією фармацевт проводиться за програмою підготовки затвердженою Вченою радою ЗДМФУ, та розробленими на їх основі робочими програмами та навчальними планами затвердженими на Вченій раді Навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

4. Слухачі, які виконали навчальний план та програму циклу підвищення кваліфікації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації фармацевт-косметолог.

ІІ. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність	І 8 Фармація
Складник освіти	післядипломна освіта
Кваліфікація	Фармацевт-косметолог
Передумови вступу	фармацевти, фармацевти клінічні, менеджери (управителі) з фармації, фармацевти-косметологи, які не працюівали більше трьох років за цією спеціальністю
Форма проходження підвищення кваліфікації	Очна та дистанційна участь в режимі реального часу
Мова (и)	Українська
Академічні права фармацевта	Робота на посадах фармацевта-косметолога у фармацевтичних закладах та закладах охорони здоров'я. Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення.
Моніторинг та оцінювання	Наказу МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами), Наказ МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами)
Обсяг програми	Тривалість підготовки: - 6 місяців (936 годин/ 30,2 ЄКТС) для фармацевтів (провізорів), які закінчили інтернатуру за спеціальністю «Фармація» з освітньою програмою за дипломом «Фармація»; - 2 місяці (312 годин / 10,4 кредитів ЄКТС) для фармацевтів (провізорів), які закінчили інтернатуру зі спеціальності «Фармація» з освітньою програмою за дипломом «Технології парфумерно-косметичних засобів»; фармацевти (провізори)- косметологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю відповідно до наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями".

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність	Здатність розв`язувати типові та складні спеціалізовані задачі, забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та супутніми товарами: розробка, забезпечення якості, реалізація; забезпечення раціонального застосування лікарських засобів: клінічні дослідження лікарських засобів, моніторинг ефективності та безпеки терапії, фармаконагляд; надання фармацевтичної допомоги.
Загальні компетентності	**ЗК 1.** Здатність збирати, інтерпретувати та застосувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації. **ЗК 2.** Здатність розв’язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
Професійні компетентності	**ПК. 1.** Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних і безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; Забезпечує належну фармацевтичну опіку хворих під час відпуску безрецептурних і рецептурних ліків відповідно до нозологій та з урахуванням особливих категорій хворих і протоколів фармацевта.
	ПК. 2. Здатність здійснювати впровадженні і функціонуванні системи управління якістю в закладах охорони здоров’я згідно із чинним законодавством. Прогнозує та визначає вплив факторів навколишнього середовища на якість лікарських засобів та споживчі характеристики супутніх товарів під час їх зберігання.
	ПК. 3. Здатність організовувати діяльність аптечних закладів із забезпечення населення, закладів охорони здоров’я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту з урахуванням вимог фармацевтичного законодавства.
	ПК. 4. Здатність здійснювати контроль якості косметологічних засобів відповідно до вимог законодавства, запобігає розповсюдженню фальсифікованих ліків; бере участь у розробці методик контролю якості лікарських засобів з використанням фізичних, хімічних, фізико-хімічних,

	біологічних, мікробіологічних, фармакотехнологічних та органолептичних методів контролю.
	ПК. 5. Здатність проводити моніторинг ефективності та безпеки застосування косметологічних засобів. Визначає ризики можливої взаємодії ліків при їх змішуванні. Обирає раціональну технологію та виготовляє препарати в різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями закладів охорони здоров'я. Проводить санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності.
	ПК. 6. Здатність організовувати та здійснювати виробничу діяльність аптек щодо виготовлення косметичних засобів у різних лікарських формах за рецептами лікарів і вимогами (замовленнями) лікувально-профілактичних закладів.
	ПК 7. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах

За результатами опанування програми з підвищення кваліфікації за професійною кваліфікацією фармацевт-косметолог, фармацевт досягає наступних програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	
	ПРН 1. Дотримуватися законодавства України про охорону здоров'я та нормативно-правових актів, що визначають порядок обігу лікарських засобів та діяльності органів управління та закладів охорони здоров'я, керівництвами та настановами з організації фармацевтичної справи, належними фармацевтичними практиками.
	ПРН 2. Визначати переваги та недоліки лікарських та лікарських косметичних засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних, фармакоекономічних особливостей.

	ПРН 3. Визначати вплив факторів, на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу, що обумовлені станом, особливостями організму людини, фізико-хімічними властивостями лікарських засобів та лікарською формою.
	ПРН 4. Прогнозувати та визначає вплив факторів навколишнього середовища на якість лікарських та лікарських косметичних засобів та споживчі характеристики супутніх товарів під час їх зберігання.
	ПРН 5. Здійснює контроль якості лікарських та лікарських косметичних засобів у відповідності з вимогами норм чинного законодавства, бере участь у розробці методик контролю якості лікарських та косметичних засобів з використанням фізичних, хімічних, фізико-хімічних, біологічних, мікробіологічних, фармакотехнологічних та органолептичних методів контролю; здійснює усі види обліку, діловодство та процеси товарознавчого аналізу в закладах охорони здоров'я.
	ПРН 6. Обирати раціональну технологію та виготовляє лікарські засоби у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями закладів охорони здоров'я.
	ПРН 7. Надавати консультативну допомогу населення з питань раціонального застосування косметичних засобів, косметологічних процедур; клієнтів косметологічних закладів з питань раціонального і дієтичного харчування; надавати неінвазивну косметологічну допомогу, у тому числі апаратну, крім як за медичними показаннями.
	ПРН 8. Проводити маркетинговий пошук з питань конкурентоспроможності парфумерно-косметичних засобів; складає нормативну документацію, розробляє нові та вдосконалює існуючі рецептури парфумерно-косметичних засобів, впроваджувати технологічний процес їх виробництва, виготовляє парфумерно-косметичні засоби; проводити стандартизацію та сертифікацію парфумерно-косметичної продукції, контролювати якість, досліджує ефективність та

	безпеку парфумерно-косметичних засобів; постійно удосконалює свій професійний рівень.
	ПРН 9. Надавати домедичну допомогу особам при невідкладних станах.

Матриця забезпечення професійних компетентностей циклу підвищення кваліфікації програмним результатам навчання

	ПРН 1	**ПРН 2**	**ПРН 3**	**ПРН 4**	**ПРН 5**	**ПРН 6**	**ПРН 7**	**ПРН 8**	**ПРН 9**
ПК 1		*	*				*	*	
ПК 2	*							*	
ПК 3	*								
ПК 4				*	*			*	
ПК 5			*				*	*	
ПК 6			*	*		*		*	
ПК 7									*

IV. Перелік компонентів програми підготовки циклу підвищення кваліфікації за професійною кваліфікацією фармацевт клінічний:

4.1 Для фармацевтів, фармацевтів клінічних, менеджерів (управителів) з фармації, – 6 місяців (936 годин / 31,2 кредитів ЄКТС):

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти:			
ОК 1	Законодавче регулювання діяльності фармацевта-косметолога	0,6/18	залік
ОК 2	Прикладні аспекти косметологічної анатомії	2,7/78	залік
ОК 3	Фундаментальна фармакологія і основи раціонального та безпечного застосування парфумерно-косметичних засобів	5,5/164	залік
ОК 4	Лабораторний моніторинг парфумерно-косметичних засобів	1,1/34	залік

ОК 5	Дерматологія з основами практичної косметології (апаратна косметологія, методи корекційної техніки)	5,2/156	залік
ОК 6	Клініко-фармакотерапевтична характеристика раціонального застосування парфумерно-косметичних засобів з урахуванням індивідуальних особливостей організму людини. Дієтологія в косметології (нутриціологія)	5,8/167	залік
ОК 7	Фармацевтична опіка в професійній діяльності фармацевта косметолога	1,3/38	залік
ОК 8	Концепції та інструменти менеджмент-маркетингу у професійній діяльності фармацевта-косметолога	0,3/24	залік
ОК 9	Безпека харчових і косметичних продуктів. Сучасні фізико-хімічні методи в аналізі парфумерно-косметичних засобів	1,9/58	залік
ОК 10	Промислова технологія парфумерно-косметичних засобів	1,3/38	залік
ОК 11	Речовини природнього походження у косметології. Фітокосметика.	0,3/8	залік
ОК 12	Сучасні підходи до створення окремих косметичних форм.	0,6/16	залік
ОК 13	Актуальні питання контролю якості та призначення лікарської рослинної сировини ти лікування засобами рослинного походження в косметології	0,65/20	залік
ОК 14	Ментальне здоров’я **mhGAP**	1,3/39	залік
ОК 15	Гемоконтактні вірусні інфекції	0,27/8	залік
ОК 16	Туберкульоз	0,27/8	залік
ОК 17	Запобігання насильству в сім’ї	0,27/8	залік
ОК 18	Невідкладна медична допомога при надзвичайних ситуаціях	0,27/8	залік
ОК 19	Медичне право	0,27/8	залік
ОК 20	Базова (фахова) цифрова компетенція працівника охорони здоров’я	0,27/8	залік
ОК 21	Ділова українська мова.	0,27/8	залік
ОК 22	Медико-етичні аспекти здоров’я і хвороби. Позитивна медицина.	0,27/8	залік
ОК 23	Спілкуємось українською правильно. Ментальність і здоров’я українців.	0,27/8	залік
Атестація		**0,2/6**	**іспит**
Разом		**31,2/936**	

4.2 Для фармацевтів-косметологів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю – 2 місяці (312 годин / 10,4 кредитів ЄКТС):

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти:			
ОК 1	Законодавче регулювання діяльності фармацевта-косметолога	0,2/6	залік
ОК 2	Прикладні аспекти косметологічної анатомії	0,6/18	залік
ОК 3	Фундаментальна фармакологія і основи раціонального та безпечного застосування парфумерно-косметичних засобів	1,5/44	залік
ОК 4	Лабораторний моніторинг парфумерно-косметичних засобів	0,4/12	залік
ОК 5	Дерматологія з основами практичної косметології (апаратна косметологія, методи корекційної техніки)	1,5/45	залік
ОК 6	Клініко-фармакотерапевтична характеристика раціонального застосування парфумерно-косметичних засобів з урахуванням індивідуальних особливостей організму людини. Дієтологія в косметології (нутриціологія)	1,5/45	залік
ОК 7	Фармацевтична опіка в професійній діяльності фармацевта косметолога	0,6/18	залік
ОК 8	Концепції та інструменти менеджмент-маркетингу у професійній діяльності фармацевта-косметолога	0,27/8	залік
ОК 9	Безпека харчових і косметичних продуктів. Сучасні фізико-хімічні методи в аналізі парфумерно-косметичних засобів	0,66/20	залік
ОК 10	Промислова технологія парфумерно-косметичних засобів	0,6/18	залік
ОК 11	Речовини природнього походження у косметології. Фітокосметика.	0,13/4	залік

ОК 12	Сучасні підходи до створення окремих косметичних форм.	0,13/4	залік
ОК 13	Актуальні питання контролю якості та призначення лікарської рослинної сировини ти лікування засобами рослинного походження в косметології	0,27/8	залік
ОК 14	Ментальне здоров’я **mhGAP**	0,8/20	залік
ОК 15	Гемоконтактні вірусні інфекції	0,13/4	залік
ОК 16	Туберкульоз	0,13/4	залік
ОК 17	Запобігання насильству в сім’ї	0,13/4	залік
ОК 18	Невідкладна медична допомога при надзвичайних ситуаціях	0,13/4	залік
ОК 19	Медичне право	0,13/4	залік
ОК 20	Базова (фахова) цифрова компетенція працівника охорони здоров’я	0,13/4	залік
ОК 21	Ділова українська мова.	0,13/4	залік
ОК 22	Медико-етичні аспекти здоров’я і хвороби. Позитивна медицина.	0,13/4	залік
ОК 23	Спілкуємось українською правильно. Ментальність і здоров’я українців.	0,13/4	
Атестація		**0,2/6**	**іспит**
Разом		**10,4/312**	

V. Структурно-логічна схема

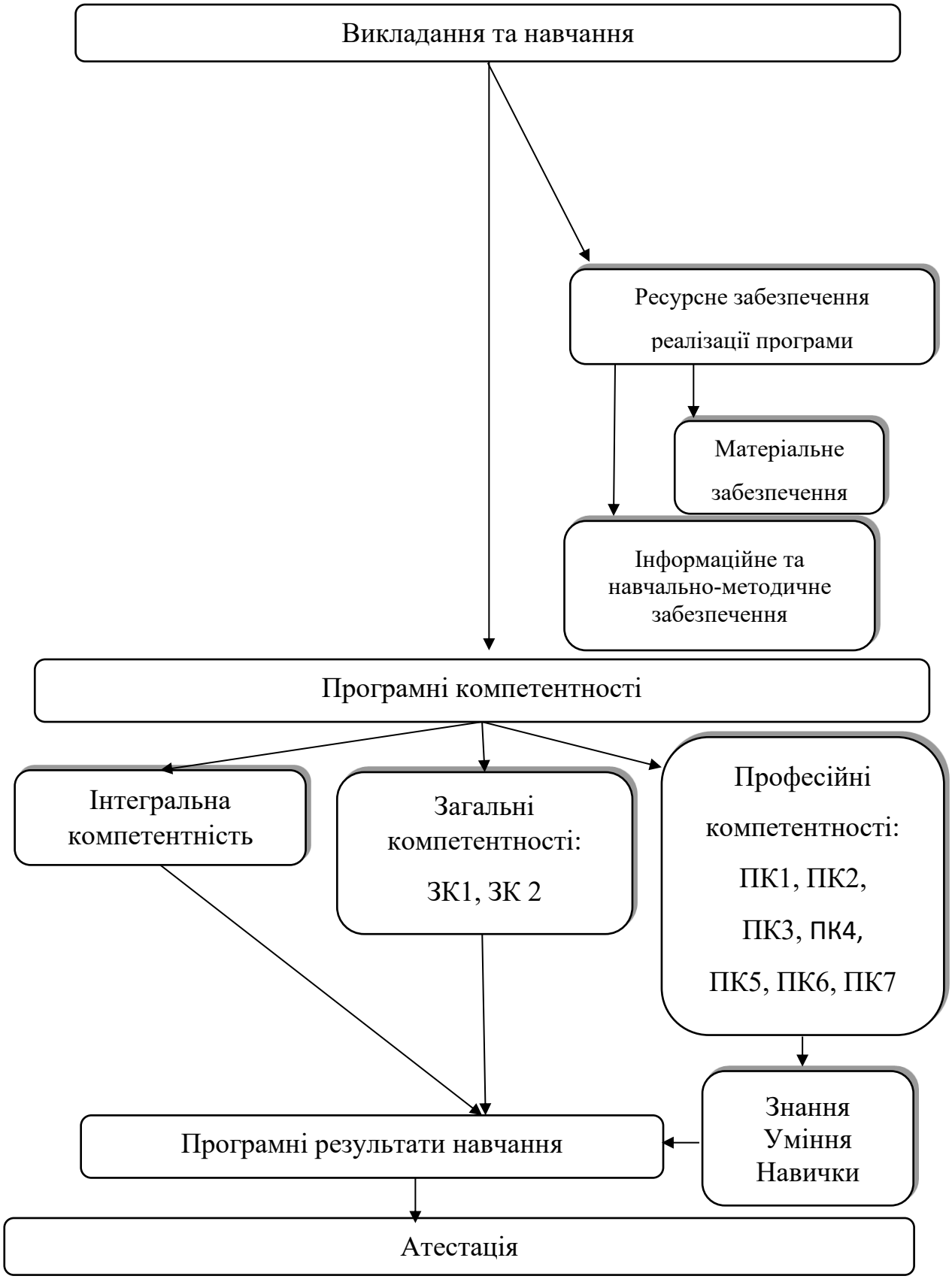

VI. Атестація

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації фармацевта-косметолога підлягають особи, що пройшли цикли підвищення кваліфікації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням або підтвердженням професійної кваліфікації фармацевт-косметолог формується закладом вищої (післядипломної) освіти.

До атестації для визначення знань та практичних навичок, допускаються слухачі які повністю виконали програму підготовки. Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти.

Атестація слухачів включає:

- іспит з оволодіння практичними навичками;
- співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 1–2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

За результатами атестації присвоюється кваліфікація фармацевт-косметолог. Атестаційна комісія ухвалює одне з рішень: присвоїти кваліфікацію або відмовити в її присвоєнні. За результатами позитивної атестації на підставі рішення атестаційної комісії фармацевтам, видається сертифікат встановленого зразка.

VII. ЛІТЕРАТУРА

1. Аптечна технологія ліків : підручник для студ. фарм. ф-тів ВМНЗ України III – IV рівнів акредитації / О.І. Тихонов, Т.Г. Ярних ; за ред. О.І. Тихонова. – Вид. 4-те, випр. та допов. – Вінниця : Нова Книга, 2016. – 536 с.
2. Берест Г.Г. Якість, стандартизація та сертифікація ліків: навчальний посібник для слухачів передатестаційного циклу удосконалення кваліфікації спеціалізації «Організація та управління фармацією». / Г. Г. Берест, Є. С. Пругло // . – Запоріжжя: ЗДМУ. – 2022. – 85 с.
3. Білай І.М. Принципи комбінування лікарських засобів в фармакотерапії: навчальний посібник для фармацевтів-інтернів зі спеціальності «Фармація» / І. М. Білай, Є. О. Михайлюк. – Запоріжжя: ЗДМУ. – 2022. – 78 с.
4. Білай І.М. Основи фармакодинаміки та фаракокінетики у клінічній фармації: навчальний посібник для фармацевтів-інтернів зі спеціальності «Загальна фармація» / І. М. Білай. – Запоріжжя: ЗДМУ. – 2022. – 86 с.
5. Геріатрична фармакологія : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. МОЗ України / І. С. Чекман [та ін.] ; за ред. І. С. Чекмана ; МОЗ України, Нац. мед. ун-т імені О. О. Богомольця, Запоріз. держ. мед. ун-т. - Запоріжжя ; Київ : ЗДМУ, 2016. – 176 с.
6. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 1. - Х. : Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2016. – 360 с.
7. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 2. - Х. : Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 336 с.
8. Державна фармакопея України / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Доповнення 3. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 416 с.
9. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Х. : Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2015. – Т. 1. – 1128 с.
10. Зарічна Т.П. Елементи практичної психології: навч.-метод. посіб. для семінар. занять та самостійної роботи для провізорів-інтернів та викладачів зі спеціальності «Загальна фармація» / Т. П. Зарічна, Т. С. Райкова. Запоріжжя : ЗДМУ, 2016. 72 с.
11. Керівництво з організації постачання медичною технікою та майном ЗС України у мирний час / за ред. Галана О.В., Гульпи В.С., Шматенко О.П. – К.: УВМА, 2016. – 48 с.

12. Організація постачання медичним майном за територіальним принципом (наказ МО України від 16.11.2016 № 608).
13. Проект наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Порядку постачання медичного майна Збройним Силам України в мирний час» від 11.05.2017 р. № 261.
14. Промислова технологія лікарських засобів: базовий підручник для студ. вищ. навч. фармац. закладу (фармац. ф-тів) / Є. В. Гладух, О. А. Рубан, І. В. Сайко [та ін.]. – Х.: НФаУ: Оригінал, 2016. – 632 с.
15. Психологія спілкування: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Х. : НФаУ, 2018. – 140 с.
16. Сучасні аспекти фармацевтичного маркетингу: Навч. посібник для провізорів-інтернів/ І.М. Білай, Т.С. Райкова, І.В. Бушуєва та інші. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. – 245 с.
17. Технічні засоби для розгортання етапів медичної евакуації : навчальний посібник / за редакцією професора О.П. Шматенка. Київ : «Видавництво Людмила», 2020. 390 с.
18. Тимчасова настанова з медичної евакуації поранених і хворих у Збройних Силах України на особливий період (наказ Начальника ГШ ЗС України від 02.03.2016 р. № 90)
19. Фармацевтична опіка [текст] : практичний посібник / І. Зупанець, В. Черних, С. Попов та ін.; [за ред. І. Зупанця та В. Черниха]. – Київ: Фармацевт Практик, 2018. – 232 с.
20. Фармацевтична опіка: навч. посіб. для студ. фарм. навч. закл. і фармац. ф-тів вищ. мед. закл. IV рівня акредитації спец. "Клін. фармація" та інтернів-клінічних провізорів / О. С. Хухліна [та ін.] ; рец. В. Й. Мамчур [та ін.] ; МОЗ України. - 2-ге вид., допов. та випр. - Вінниця : Нова книга, 2014. – 520 с.

Законодавчі, нормативні документи (можуть змінюватися)

1. Державний формуляр лікарських засобів.-10-й вип. /За ред. В.Т.Чумака, В.І.Мальцева, А.М.Морозова, В.Д.Парія, А.В.Степаненко [Електронний ресурс] .- 80 Min /442 МВ. — Наказ Міністерства охорони здоров’я України 10 . 05. 2018 № 868
2. Деякі питання державного контролю якості лікарських засобів : Постанова КМУ від 03 лютого 2010 року № 260. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/260-2010-п
3. Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення: Постанова Кабінету Міністрів України від25.03. 2009 р .№333[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2009-п
4. Деякі питання ліцензування господарської діяльності з культивування рослин, включених до таблиці І переліку наркотичних засобів,

психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного переліку: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 квітня 2016 р. № 282 – Електронний ресурс] – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/282-2016-п

5. Довідник Кваліфікаційних характеристик професій працівників (Витяг): Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство праці та соціальної політики України // Випуск № 78. – Охорона здоров'я.
6. Лікарські засоби. Належна виробнича практика [Електронний ресурс] : Настанова СТ-Н МОЗУ 42-4.0:2020. – Режим доступу: https://www.dls.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%A1%D0%A2-%D0%9D-%D0%9C%D0%9E%D0%97%D0%A3-42-4.0_2020.pdf
7. Лікарські засоби. Належна практика зберігання [Електронний ресурс] : Настанова СТ-Н МОЗУ 42-5.1:2011. – Режим доступу: https://compendium.com.ua/uk/clinical-guidelines-uk/standartizatsiya-farmatsevtichnoyi-produktsiyi-tom-1/st-n-mozu-42-5-1-2011/
8. Належна аптечна практика: Стандарти якості аптечних послуг (Спільна настанова МФФ/ВООЗ з НАП) [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 01.01.2011. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/897_009
9. Національна стандартизація. Стандартизація та суміжні види діяльності. Словник термінів : ДСТУ 1.1:2015 (ISO/IEC Guide 2:2004, MOD). – Режим доступу: https://quality.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/dstu_1_1_2015.pdf
10. Перелік закладів охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від28.10.2002 № 385 із змінами - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
11. Положення про Міністерство охорони здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
12. Положення про проведення іспитів на передатестаційних циклах: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18 травня 1994 р. № 73 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
13. Про затвердження Вимог до об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зберігання вилучених з незаконного обігу таких засобів і речовин: Наказ МВС України 29.01.2018 № 52. -[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
14. Про затвердження Державної стратегії реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 року

[Електронний ресурс]: Постанова КМУ від 05.12.2018 р. № 1022. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2018-%D0%BF
15. Про затвердження Інструкції із санітарно-протиепідемічного режиму аптечних закладів [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства охорони здоров'я України №275 від 15.05.2006 р. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0642-06/conv
16. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів): Постанова КМУ від 30 листопада 2016 р. № 929 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-п
17. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМУ від від 30 листопада 2016 року № 929. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF
18. Про затвердження опису сигнального покажчика аптечного закладу та його структурного підрозділу: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 10.07.2017 №777 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-17
19. Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів: Наказ МОЗ України 02.04.2018 № 599 [Електронний ресурс] Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0494-18
20. Про затвердження положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 647. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
21. Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 647. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2015-%D0%BF#Text
22. Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text
23. Про затвердження порядку встановлення заборони (тимчасової заборони), та поновлення обігу лікарських засобів на території України: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 22.11.2011 № 809. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
24. Про затвердження Порядку встановлення заборони (тимчасової заборони) та поновлення обігу лікарських засобів на території України [Електронний

ресурс] : Наказ МОЗ України від 22 листопада 2011 року № 809. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0126-12#Text
25. Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі [Електронний ресурс] : Наказ МОЗ України від 29 вересня 2014 року № 677. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1515-14
26. Про затвердження порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 2013 р. № 333. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
27. Про затвердження Порядку проведення підтвердження відповідності умов виробництва лікарських засобів вимогам належної виробничої практики [Електронний ресурс] : Наказ МОЗ України № 1130 від 27.12.2012 р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0133-13
28. Про затвердження Порядку проведення спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування планових та позапланових перевірок додержання органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету міністрів України від 16.03.2016 р. № 182. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/182-2016-%D0%BF
29. Про затвердження Порядку сертифікації якості лікарських засобів для міжнародної торгівлі та підтвердження для активних фармацевтичних інгредієнтів, що експортуються: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 07.12.2012 № 1008- [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2218-12
30. Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в умовах аптеки: Наказ МОЗ України № 812 від 17.10.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.zakon.rada.gov.ua
31. Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках : Наказ МОЗ України від 17 жовтня 2012 року № 812. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12
32. Про затвердження правил утилізації та знищення лікарських засобів :Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 242 від 24.04.2015 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
33. Про затвердження Правил утилізації та знищення лікарських засобів: Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 242 від 24.04.2015 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0550-15#Text
34. Про лікарські засоби: Закон України від 4 квітня 1996 року № 123/96 ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
35. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19

36. Про ліцензування господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р.№ 222 – VIII/ - [Електронний ресурс] –Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
37. Про порядок відбору зразків продукції для визначення її якісних показників: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2007 р. № 1280-[Електронний ресурс]–Режим доступу: http://www. zakon.rada.gov.ua
38. Про порядок здійснення державного контролю за якістю лікарських засобів, що ввозяться в Україну: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2005 р. № 902 із змінами - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua
39. Про порядок контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі: Наказ МОЗ України 29 вересня 2014 року № 677 [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
40. Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів: Наказ Міністерства охорони здоров'я України 16.09.2011 № 595- [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-11
41. Про стандартизацію [Електронний ресурс] : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18

Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

(офіційні сайти та інформаційні портали)

1. База даних «Tableetki.ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tabletki.ua/uk/
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rada.gov.ua/.
3. Газета «Щотижневик Аптека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apteka.ua/
4. Державний експертний центр ЛЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dec.gov.ua/.
5. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.drlz.com.ua.
6. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.drlz.com.ua/
7. Державний формуляр лікарських засобів. – Державний Експертний Центр Міністерства охорони здоров'я України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/
8. Довідник лікарських засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.drlz.kiev.ua/
9. Журнал «Провізор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.provisor.com.ua/
10. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/

11. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/
12. Кабінет Міністрів України (урядовий портал) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/.
13. Компендіум OnLine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://compendium.com.ua/
14. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/.
15. Національний перелік ОЛЗ (МОЗ України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_naclist/.
16. Сайт Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: https://www.dls.gov.ua/
17. Сайт Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.dls.gov.ua/
18. Сайт Міністерства охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/
19. Фармацевтична енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pharmencyclopedia.com.ua